

Barnkonsekvensanalys

Inledning

”Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte: Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in” Mk 10:14.

Att barnen har en särställning i kristen tro är ett uttryck för Jesu omvälvande syn på barnen. I samhället räknades barnen som de minsta, men Jesus vänder på det när han likställer att ta emot ett barn med att ta emot honom själv.

Barnkonsekvensanalysen vill betona att vi vuxna inte enbart har barnperspektiv utan låter barns rättigheter och perspektiv få reellt inflytande. Barn och unga har rätt att få säga vad de tycker och bli tagna på allvar. När barn och ungdomars röster verkligen räknas blir beslutsunderlagen bättre och kvaliteten på besluten ökar. Delaktighet och inflytande är den viktigaste nyckeln för att skapa hopp om framtidstro hos nästa generations beslutsfattare.

Barnen är det viktigaste vi har!

Kartläggning

Regeringen har formulerat ett övergripande mål för barnrättspolitik. Målet är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. För att kunna följa upp målet har det brutits ned i sex delområden som var för sig bidrar till måluppfyllelsen: Ekonomi, hälsa, utbildning, trygghet, delaktighet, samt stöd och skydd. Varje område är direkt kopplat till barnkonventionen. Inom varje område finns flera indikatorer som beskriver hur barn har det. Hos Statistiska centralbyrån, SCB, finns mer information att söka.

EKONOMI: Barnfattigdomen har ökat i Sverige de senaste åren. Enligt Rädda barnen lever 12 % av barnen i Sverige i barnfattigdom, som antingen har låg inkomststandard eller får försörjningsstöd. Samtidigt har fler barn och unga idag en egen mobiltelefon och dator.

I Övertorneå kommun är det 28 familjer (år 2014) som får ekonomiskt bistånd (varav 21 familjer av dessa är utrikesfödda), vilket motsvarar ca 7,7 %.

HÄLSA: 99 % av alla barn och unga i Sverige tror att de kommer att få det bra i framtiden och 96-98 % är oftast på gott humör. 86 % tränar regelbundet och andelen som hoppar över någon måltid minskar. Samtidigt ökar stress, sömnsvårighet och nedstämdhet. Andelen som röker, snusar eller dricker alkohol regelbundet har minskat de senaste åren.

Barn och ungdomars hälsa i Övertorneå är relativt bra, även om andelen barn med övervikt är något hög. Drogmissbruket har inte ökat de senaste åren och ligger på en ganska låg nivå. Däremot är den psykiska ohälsan ett successivt växande problem bland unga, precis som i övriga riket och sämst mår flickorna. Flickor har ofta höga krav på sig själva att prestera bra i skolan och få höga betyg, vilket bidrar till ökad stress. De tror också att de är fel på dem själva, att de inte duger som de är.

UTBILDNING: Det är lugnare i skolan idag än för fem år sedan, både i klassrummet och i matsalen, visar SCB:s undersökning om barns levnadsförhållanden. Samtidigt upplever fler stress idag än tidigare och resultatet i PISA-undersökningen visar på försämrade skolresultat framförallt i matematik och läsförståelse.

När det gäller förhållandena i skolan i Övertorneå kommun, stämmer bilden med stiftets kartläggning. Gällande utbildningsnivå ligger Övertorneå relativt högt, något högre än snittet i riket.

TRYGGHET: 98 % av barn och unga i Sverige känner sig trygga (under dagen) där de bor, på väg till och från skolan, samt på skolan. Samtidigt som de flesta känner sig trygga finns, framförallt på kvällstid, områden där barn och unga inte känner sig trygga.

I Övertorneå överensstämmer bilden gällande trygghet med den för riket.

DELAKTIGHET: Relativt få barn och unga i Sverige ägnar sig åt aktiviteter för att åstadkomma förändringar, t ex genom ett politiskt engagemang. En sak man kan se är att det idag är fler som väljer varor som uppfyller någon form av krav, t ex rättvisemärkning, än för fem år sedan.

Övertorneå kommun har kommit långt gällande delaktighet för barn och unga. Övertorneå är år 2014 på sjunde plats av landets 290 kommuner i KFUM:s ungdomskommunranking. Den visar hur mycket pengar kommunerna satsar på olika områden som berör unga, att de ger unga inflytande och gör dem delaktiga i de politiska besluten. Ungdomsprojektet GÄM-Gemenskap är målet- är ett exempel. Syftet med projektet är att sammanföra nyanlända ungdomar med utländsk bakgrund med de ungdomar som bott i Övertorneå en längre tid. Att barn och unga fått komma med förslag och varit delaktiga i politiska beslut har bland annat resulterat i att de idag har möjlighet att utöva många olika sporter, att det finns ridhus och stall, islada, konstgräsplan, fritidsgård, skatepark mm. Kommunen har även satsat mycket på små barn, där t ex alla nyfödda barn får ett ”startpaket” värd femtusen kronor, med allt man kan tänkas behöva i ”starten”. Även en Familjecentral har öppnats för barnfamiljer där det finns tillgång till barnmorska, distriktssköterska, socionom och förskollärare.

När det gäller arbetet i församlingen har delaktigheten funnits i olika grad inom de grupper som församlingen bedriver, exempelvis *Föräldralediga med barn, Kyrkans barntimmar, barnkörer, babyrytmik.*

STÖD OCH SKYDD: Idag är det färre barn som utsätts för eller blir lagförda för brott, än för fem år sedan. Andelen barn som omhändertagits för vård utanför hemmet eller på institution har dock ökat de senaste åren.

I Övertorneå kommun överensstämmer bilden med den för riket gällande barn som utsätts för eller blir lagförda för brott. Däremot har andelen barn som omhändertagits för vård utanför hemmet eller på institution ökat på grund av att kommunen tar emot många ensamkommande flyktingbarn. Bland svenska barn är andelen mycket låg.

Beskrivning

Innevarande mandatperiod är denna Barnkonsekvensanalys i Församlingsinstruktionen avsedd att vara underlag till alla beslut i kyrkorådet.

En viktig avvägning är mellan strategiska frågor och beslut i det löpande arbetet. I strategiska frågor (budget, fastigheter, personal mm) ska en mer omfattande analys göras och en barnkonsekvensanalysrapport krävs. I löpande beslut (mindre inköp, förnyelse av förbrukningsmaterial mm) krävs ingen rapport, men i varje situation ska barnens bästa ses till.

Fyra av barnkonventionens artiklar är grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas:

- Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.
- Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling.
- Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Barn och ungdomars situation i Övertorneå kommun är inte unik. Här finns i stort sett samma möjligheter och svårigheter som för länet och riket i övrigt.

De flesta känner sig trygga hemma, i förskolan och på skolan. Utbildningsmöjligheterna är goda och kommunen ligger långt framme gällande pedagogik, teknisk utrustning och läromedel. Skolan erbjuder även musikskola. Andelen lärare med pedagogisk utbildning är hög.

Barn och ungdomars hälsa är relativt bra och drogmissbruket ligger på en låg nivå.

Kommunen satsar mycket på barn och ungdomar även om det alltid kan bli bättre. För de allra minsta barnen finns exempelvis Familjecentralen med Öppen förskola 4 dagar per vecka och babysim. Det finns en fritidsgård som är öppen 5 dagar per vecka och nyligen har ungdomsprojektet GÄM, fått nya rymliga lokaler i centrum där ungdomar kan träffas. Många av barnen och ungdomarna ägnar sig åt någon idrott, eftersom möjligheterna till att göra det är mycket stora. Här finns tillgång till ishall, sport- och simhallar, slalombackar, belysta motions- och skidspår, tennisbanor, ridhus, skatepark, fotbollsplaner, idrottsplatser, skoterleder mm.

Vi ser tecken på barnfattigdom genom att vi möter familjer som önskar ekonomiskt stöd.

I kommunen finns många flyktingbarn, dels ensamkommande under 18 år och yngre barn i familjer. Kommunen har god beredskap för att hjälpa flyktingbarnen, även ideella föreningar och enskilda människor är involverade i det arbetet.

Inom församlingen har vi Öppet hus för föräldrar och barn (upp till 6 år), babyrytmik för de allra yngsta barnen (under 1 år), barnkörer, Kyrkans barntimmar för lågstadiebarn, Ungdomscafé för ungdomar 15 år och uppåt (startar i mars 2015), konfirmationsundervisning, barn- och ungdomsläger. I samverkan med kommunen erbjuder vi samtliga klasser i årskurs 4-5 Bibeläventyret på meänkieli. Babyrytmiken och barnkörverksamheten är flerspråkig, vilket varit ett önskemål och det överensstämmer också med den lokala kulturen.

Övertorneå är förvaltningskommun för de nationella minoritetsspråken finska och meänkieli. Flerspråkigheten är ett naturligt inslag i samhället, kulturen och det dagliga umgänget.

I samtal med barn och ungdomar, både enskilt och i grupp, är de flesta nöjda med den verksamhet som församlingen bedriver. Visst finns det önskemål som vi i dagsläget inte kan förverkliga av olika orsaker (ekonomi, personal, lokaler mm), men utifrån de förutsättningar vi har försöker vi göra vårt bästa.

Vi känner oss inte riktigt nöjda vad det gäller underlaget om barns tankar och åsikter om församlingens verksamhet. Här finns ett utvecklingsområde för framtiden.

Analys

Allt som begränsar barn och ungdomars deltagande i församlingens verksamheter ska undanröjas. Det gör vi genom att systematiskt gå igenom verksamhet för verksamhet. Vi ska inte bara se till att avgifter eller andra kostnader gör att någon inte kan vara med i våra verksamheter, utan det viktiga är att alla barn och ungdomar oavsett läggning eller förmåga kan delta på samma villkor.

Det vore angeläget att säkerställa att det finns kyrklig verksamhet för alla åldrar 0-18 år. Att lära sig om kristen tro på samma sätt som tidigare generationer gjort är inte lika vanligt idag. Med respekt för människors egna ställningstagande och religionsfrihet finns det ändå ett utrymme för att ge barn kunskap om och erfarenhet av vad ett liv i tro kan innebära. För att uppnå detta bör vi ge dem redskap för andlig utveckling.

De långa geografiska avstånden gör att församlingen endast har möjlighet att bedriva barnverksamhet i de tre större orterna Övertorneå, Svanstein och Hedenäset där skolorna finns. Barnen som bor i de mindre orterna har vi möjliggjort att delta genom att anpassa till skoltider och skolskjutsar. På samma sätt har vi samordnat verksamheten med våra konfirmander.

Barn och familjers delaktighet i gudstjänster skall anpassas så att de upplevs relevant och meningsfullt. Gudstjänsterna skall spegla tidsandan och de som händer och sker i samhället. Vikten av att skapa gudstjänster som gör att familjer känner sig hemma, är en förutsättning för

långsiktigt deltagande i gudstjänsterna. Barn och ungdomars delaktighet ökas bland annat genom att bedriva gudstjänster på platser, tider och lokaler som är vardagsnära samt att t.ex. ge dem olika uppgifter.

Vi vill låta barn och ungdomars röster och tankar höras genom att få dem mer delaktiga i planering och utvärdering av verksamheterna i församlingen.

De samarbetsvägar som vi nu har tillsammans med kommunen och ideella föreningar är bra och det vill vi värna om och fortsätta att utveckla.

Vårt arbete med nyanlända och flyktingar utgår ifrån den verksamhet som är befintlig och ska integrera med dem. Vi tror inte på att flyktingar och nyanlända ska erbjudas aktiviteter som enbart riktar sig till dem. Våra verksamheter är öppna för alla, på det sättet kommer den nyanlända in i samhället på ett naturligt sätt.

Vi behöver reflektera över hur vi använder våra lokaler så att tillgängligheten inte begränsas för någon. Ventilation och dagsljus är viktiga miljö- och hälsosfaktorer även för barn.

Då vi misstänker att ett barn far illa gör vi orosanmälan till sociala myndigheter i enlighet med de riktlinjer och handlingsplaner som kyrkorådet antagit.

För att minimera risken för att barn ska råka illa ut så begär vi utdrag ur belastningsregistret vid alla rekryteringar såväl frivilliga och volontärer. Detta gäller i huvudsak med dem som arbetar med barn.

Slutsatser barnkonsekvensanalys

Dessa slutsatser drar vi ur barnkonsekvensanalysen och vill ta med i Församlingsinstruktionen (FIN):

- Vi kan konstatera att vi har barnfattigdom i kommunen
- Eventuella begränsningar som hindrar barn och ungdomar från att delta i våra verksamheter ska undanröjas.
- Utbildningsnivån är hög i Övertorneå
- Barn i Övertorneå känner sig i huvudsak trygga
- Gällande delaktighet för barn och unga rankas Övertorneå högt i jämförelse med riket
- Utbudet av fritidsysselsättningar är bra, men behöver jämföras mellan könen.
- Det finns inte församlingsverksamhet för alla i åldern 0-18 år.
- Önskemål om fler verksamheter på olika språk finns.
- Våra gudstjänster svarar inte helt ut mot de behov som barn och ungdomar har.
- Vi fortsätter att samarbeta och utveckla verksamheter med andra aktörer i kommunen.
- Arbetet med att integrera de nyanlända i församlingens verksamheter fortsätter.
- Vi har i huvudsak bra och ändamålsenliga lokaler, men brister finns.
- Att stärka alla barns möjligheter att få kunskap om kristen tro.